

4.	Горизонт	Велике 11,3	Овально- куляста	Ясно- жовтий з зеленуватим відтінком	Кольору оболонки	170-180	0,3
5.	Фея	Середнє 8,0	Овально- куляста	Ясно- жовтий з зеленуватим відтінком	Коричневий з вічком	150-160	0,37
6.	Східна	Середнє 9,9	Овально- куляста	Жовтий	Кольору оболонки	160-170	0,28
7.	Скеля	Середнє 9,8	Овально- куляста	Жовтий	Кольору оболонки	160-170	0,3
8.	Версія	Велике 10,5	Овально- куляста	Жовтий	Коричневий	160-170	0,29
9.	Величава	Середнє 8,6	Овально- куляста	Жовтий	Кольору оболонки	150-160	0,29

Було відмічено, що у сорту Харківська зернокормова колір насінневого рубчика – чорний, у сортів Романтика, Мрія, Фея, Версія - коричневий, та в останніх чотирьох – кольору оболонки. Найбільшу масу 1000 зернин має сорт Горизонт – 170-180 г, це обумовлено великим розміром зерна (11,3 мм), у всіх інших сортів середня маса 1000 зернин становить від 150 до 170 г.

Підбір найбільш перспективних сортів у значній мірі визначає раціональне використання мінеральних ресурсів, правильну організацію праці, та отримання найбільш високого урожаю. Враховуючи цінність культури слід поповнювати асортимент сортів сої культурної. Дані дослідження по вивченню апробаційних особливостей нових перспективних сортів сої є надзвичайно актуальними, мають практичне значення і потребують подальшого вивчення.

Література

1. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. — 2-е видання, виправлене. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 808 с.
2. Майсурян Н.А., Єщенко В.О. Основи наукових досліджень в агрономії: Підручник. — К.: Вища школа, 1994. — 334 с.
3. Поздняков В.Г. Экономические и технологические аспекты производства сои. — М.: Высшая школа, 1990. — 554 с.

ВИВЧЕННЯ АПРОБАЦІЙНИХ ОЗНАК СОРТІВ ТА ГІБРИДІВ ВИДУ CUCUMIS SATIVUS L. В УМОВАХ С. ГАВРОНЦІ ПОЛТАВСЬКОГО РАЙОНУ

Оніпко В.В., Кожевнікова Т.Є.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

По вирощуванню серед усіх овочевих в Україні огірок займає третє місце після томата і капусти. Батьківщиною виду *Cucumis sativus L.* вважається Індія і Індонезія – там і сьогодні зустрічається велике різноманіття дикого огірка Хардвіка з дуже гіркими плодами [4]. На сьогоднішній день селекціонерами створено велику кількість сортів і гетерозисних гібридів з різними строками дости-

гання, господарськими і морфологічними особливостями, призначені для вирощування у відкритому і захищеному ґрунті. Дослідження та впровадження перспективних сортів та гібридів у виробництво дозволить підвищити урожайність, якість продукції та тривалість плодоношення, використовуючи біологічний та генетичний потенціал культури.

У зв'язку з означеними аргументами в 2006-2008р.р. було проведено вивчення апробаційних ознак сортів та гібридів виду *Cucumis sativus* L. в умовах с. Гавронці Полтавського району. Район дослідження розташований в лісостеповій зоні України. За своїм рельєфом територія області є переважно рівниною. Ґрунти області досить різноманітні по своєму походженню, механічному складу і родючості. Центральну частину території (до 70 %) займають потужні, мало і середньо гумусні чорноземи[2]. Клімат району дослідження м'який, помірно-континентальний із жарким, іноді сухим літом. Середня річна температура повітря по метеостанціях області становить 7,7-8,1°C.

Досліджуючи апробаційні ознаки, за методикою Маркова В.М. [1], особливу увагу ми звертали на спосіб зберігання та переробки, враховуючи довжину огуду при визначенні способу посіву та зберігання врожаю, біологічні особливості зеленця та огуду, як такі, що визначають якість товарної продукції та обумовлюють господарсько-технологічне значення культури [3,5]. У ході експерименту досліджено апробаційні ознаки огуду та зеленця:

- довжина головного стебла може бути коротка (до 80 см), середня (80-150 см), і велика (150-225 см і більше);
- форма листя (серцевидна, серцевидно-лопатева, п'ятилопатева) (рис.1);

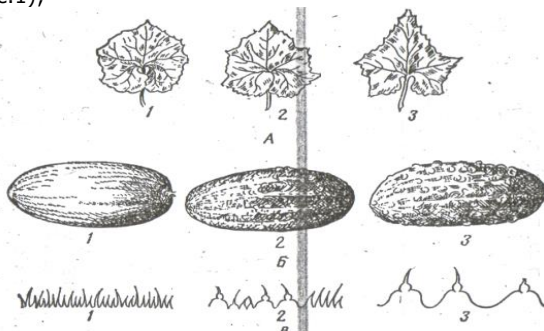

Рис. 1 Форма листя та характер поверхні плодів огірка:

А-форма листя: 1-серцевидна, 2-серцевидно-лопатева, 3-п'ятилопатева;
 Б- поверхня плоду: 1-гладка, 2-дрібнобугорчата,3- крупнобугорчата; В- шиповатість поверхні плоду: 1-густа, 2-змішана,3-рідка, дрібнобугорчата.

- опушення зав'язі просте, складне, змішане; колір опушення білий або чорний;
- поверхня зеленця дрібнобугорчата, крупнобугорчата, гладенька;
- форма зеленця – від шароподібної до циліндричної і серповидної (рис. 2);

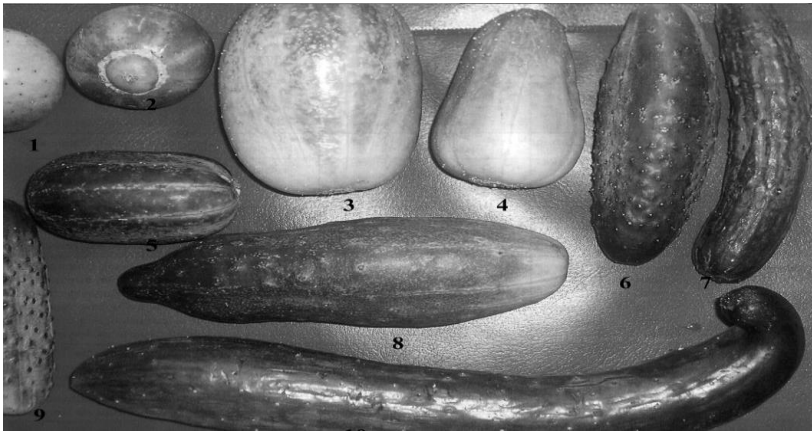

Рис. 2. Форма зеленця огірка

1-округла,2-чалмоподібна,3-яйцевидна,4-видовжено-яйцевидна ,5-овальна ,6-видовжено-овальна,7-серповидна, 8- веретеноподібна, 9- циліндрична, 10- зміє видна.

- забарвлення зеленця – світло-зелене, темно-зелене з малюнком на плодах зеленця, тобто з полосами або без них;
- розмір зеленця варіюється від дрібних (5-13 см), середніх (13-20 см) до крупних (20-80 см);
- поперечний переріз – округлий, округло-тригранний і тригранний (рис. 3).

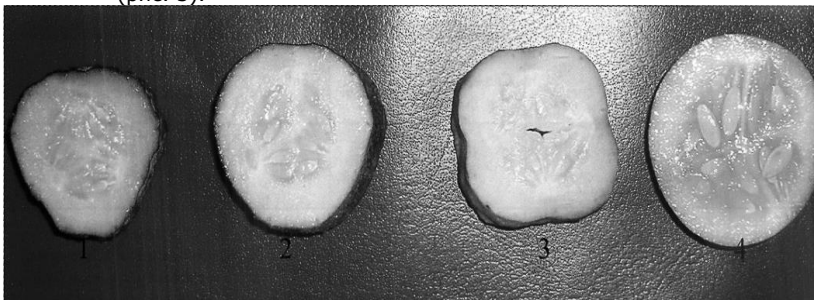

Рис. 3. Форма поперечного перерізу зеленця

1- округло-тригранна, 2- тригранна, 3- округла

Під час сортовивчення було описано 6 сортів та 4 гібриди перспективних в умовах с. Гавронці Полтавського району. Досліджено апробаційні ознаки зеленця та огуду, які відображені в таблиці 1.

Таблиця 1

Апробаційні ознаки сортів та гібридів виду *Cucumis sativus* L.

№	Сорт, гібрид	Зеленець						Довжина огуду, см
		форма	врожайність, кг/м ²	забарвлення	довжина зеленця, см	опушення	характер поверхні	

1	Роднічок (контроль)	циліндрична, злегка витягнута до основи	4,1	зелене	7-10	біле	середньобугорчаста	70-120
2	Серпантин	видовжено-яйцевидна	4,3	зелене з розмитими св.-зеленими смугами	7-12	біле	крупнобугорчаста	150-200
3	Закуска	циліндрична	6,3	яскр.-зелене	6-10	чорне	крупнобугорчаста	160-220
4	Джерело	циліндрична	4,2	яскр.-зелене	7-10	чорне	крупнобугорчаста	150-220
5	Бригадний	овально-циліндрична	5,3	зелене	7-14	біле	крупнобугорчаста	200-230
6	АстеріксF1	циліндрична	4,2	зел. з св.-зел. смугами	6-10	біле	середньобугорчаста	190-220
7	АяксF1	циліндрична	4,9	темно-зелене	6-12	біле	крупнобугорчаста	150-200
8	Гектор F1	циліндрична	4,2	темно-зелене	7-14	біле	крупнобугорчаста	170-220
9	ОфіксF1	овально-циліндрична	6,3	темно-зелене	7-12	біле	середньобугорчаста	170-200
10	Конкурент	циліндрична	4,5	зелене	6-10	чорне	середньобугорчаста	200-235

У ході експериментальної роботи встановлено, що більшість об'єктів має циліндричну форму (Роднічок, Закуска, Джерело, Астерікс F1, Аякс F1, Гектор F1, Конкурент), один сорт і один гібрид (Бригадний і Офікс F1) – овально-циліндричну та 1 сорт (Серпантин) – видовжено-яйцевидну. Забарвлення плоду огірка – зелене з різними відтінками від яскраво-зеленого (Закуска, Джерело) до темно-зеленого (Аякс F1, Гектор F1, Офікс F1). Вивчаючи довжину зеленцю було визначено, що в більшості сортів та гібридів вона становить від 7 до 12 см (Роднічок, Серпантин, Джерело, Бригадний, Гектор F1, Офікс F1). Опушення досліджуваних об'єктів переважно біле (Роднічок, Серпантин, Бригадний, Астерікс F1, Аякс F1, Гектор F1, Офікс F1), а поверхня здебільшого крупнобугорчаста (Серпантин, Бригадний, Джерело, Закуска, Аякс F1, Гектор F1).

За вимірами довжини огуду відзначено, що у всіх сортів та гібридів він був довгим (від 150 см) за виключенням сорту Роднічок (70-120 см). Урожайність усіх сортів та гібридів була значно вищою у порівнянні з сортом Роднічок (контроль) у середньому на 4,8 кг/м² , найбільш врожайними виявились гібрид Офікс F1(6,3 кг/м²) та сорт Бригадний (5,3 кг/м²).

Отже серед перспективних сортів та гібридів у умовах с. Гавронці Пол-

тавського району за господарськими ознаками потрібно відмітити сорти Закуска, Бригадний, а серед гібридів Офікс F1, Гектор F1 та Аякс F1. Вони мають високий врожай та товарні якості (довжина зеленців, форма). Серед досліджуваних об'єктів зеленцем корнішонного типу характеризується один сорт (Закуска) та два гібриди (Астерікс F1, Аякс F1) котрі є перспективними для переробки.

Література

1. Андреев В.М., Марков В.М. Практикум по овощеводству. – М.: – Колос, 1981. – 207 с.
2. Доспехов Б.А. Основы методики полевого опыта: Пособие для учителей, – М.: Просвещение, 1968. – 175 с.
3. Данилюк І.Г. Сучасна енциклопедія садового і городника: 1000 корисних порад фахівців. – Д.: – ТОВ ВКФ «Бао», 2005. – 560 с.
4. Русанов Б.Г. Десять самых урожайных сортов огурцов. – М.: АСТ;СПб.:Астрель-СПб,2006 – 93 с.

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ ПЕРСПЕКТИВНИХ СОРТІВ ВИДУ CUCUMIS MELLO L.

Оніпко В.В., Таран І.О.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Серед баштаних рослин родини гарбузові диня займає друге (після кавуна) місце по розповсюдженню і значенню. Плоди дині – це цінний дієтичний продукт, які мають високі смакові і харчові якості. Вона цінується за тонкість аромату та цукристість. Важливу роль у підвищенні врожайності плодів дині при вирощуванні на продовольчі цілі відіграє сорт. У зв'язку з морфологічною особливістю рослин та трудомісткістю (до 60 % усіх витрат), збирання плодів дині механізованим способом на насінневі цілі сприяє зниженню витрат праці. Зважаючи на це, існує потреба у вивченні господарсько-біологічних ознак сортів, їх особливостей росту та розвитку та підбір кращих на придатність для механізованого збирання. Крім цього, для підвищення урожайності досить важливим є визначення оптимальної схеми розміщення і густоти рослин. Тому розробка основних технологічних елементів і прийомів вирощування дині є актуальним, має наукове і практичне значення в забезпеченні повноцінного харчування населення [5].

Для виконання експериментальної роботи в 2006 – 2008 рр. були проведені дослідження по вивченню росту та розвитку перспективних сортів дині в умовах околиць м. Полтави, було включено шість районованих для Лісостепу України сортів дині: Алушта, Криничанка, Тавричанка (контроль), Золотиста, Лада, Самарська. У досліді насіння висівали широкорядним способом за схемою розміщення рослин 140х70 см та здійснювали догляд відповідно до агро-виробничих вимог культури.

В експериментальній частині роботи застосовували лабораторно-польовий метод. Повторність варіантів у досліді була чотириразова, площа посівної ділянки – 1,55 м²(довжина–0,13 м, ширина–0,11 м), площа облікової – 1 м² (довжина–0,11 м, ширина–0,08 м). Ґрунт дослідної ділянки – чорнозем звичайний малогумусний. Вміст гумусу в орному шарі – 3,4-4,0 %, азоту (N) на 100 г сухого Ґрунту – 12-14 мг; фосфору (P₂O₅) – 320-360 мг; калію (K₂O) – 140-160 мг[2;3].

Під час проведення спостережень, обліків та аналізів у досліді використовували „Методику полевого опыта” Б.А. Доспехова; „Методику опытного